Diumenge 13 de març del 2022 #411

aradiumenge

Arxiu Família Vila

CESC, CARTELLISTA

EL VESSANT MÉS DESCONEGUT DEL NINOTAIRE

CESC, CARTELLISTA I ARTISTA TOTAL

Mite de l'humor gràfic, Francesc Vila Rufas també va excel·lir en el ram de la publicitat, en el qual va posar la seva particular inventiva al servei de marques i institucions. Jordi Duró publica dijous un llibre que reivindica el vessant més desconegut del ninotaire

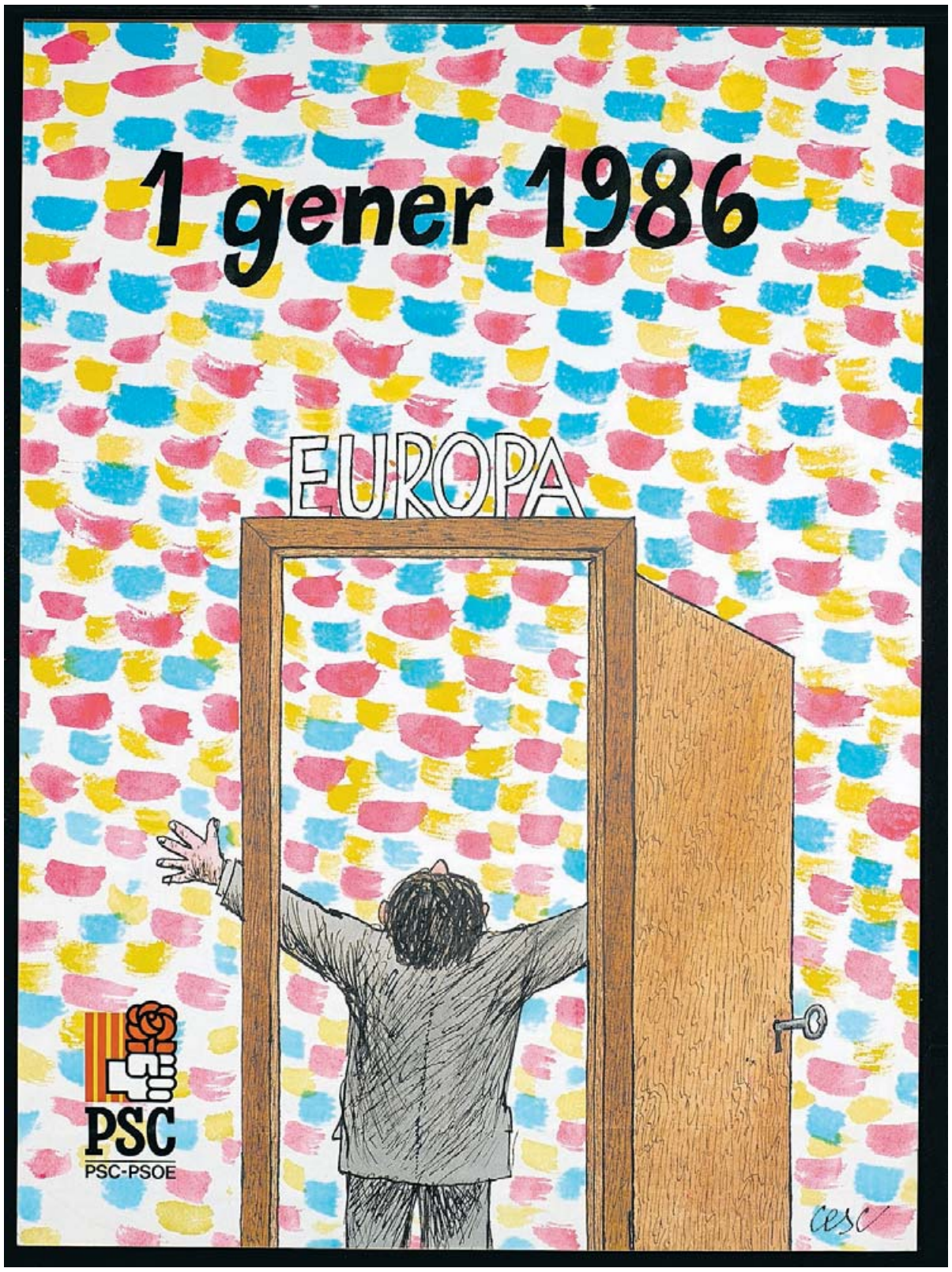
(RE)DESCOBRIR LA SEVA OBRA

Aquest dijous arriba a les llibreries *Cesc, cartellista*, de la mà d'Univers, segell editorial del Grup Enciclopèdia. Una publicació amb autoria de Jordi Duró que passa pels territoris creatius i expressius que Cesc va recórrer per donar forma al seu vessant més desconegut de dissenyador i publicista.

TEXT
Toni **Vall**

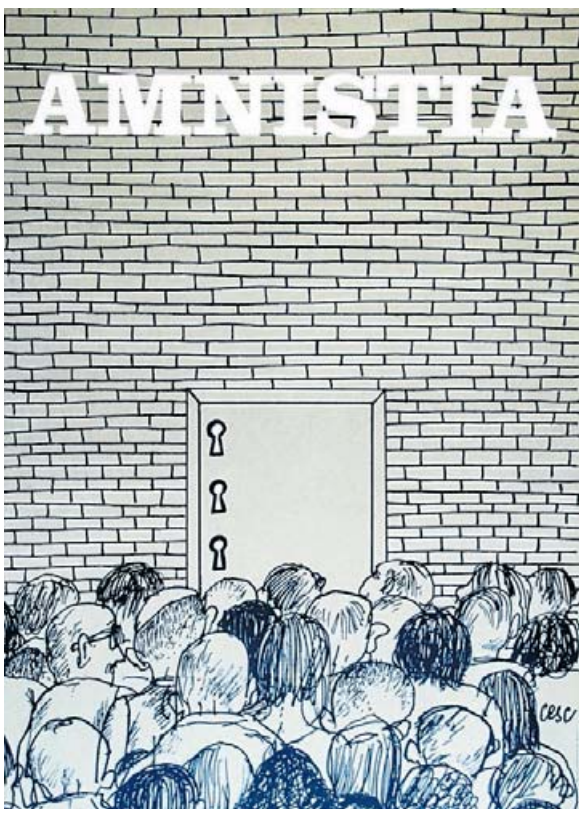
Francesc Vila Rufas, per sempre Cesc (1927-2006), segurament el ninotaire català més popular, reconegut i estimat de la segona meitat del segle XX. Un mite de l'humor gràfic, a l'altura de precursors tan històrics com Apel·les Mestres, Joan Junceda, Ricard Opisso, Valentí Castanys i Joaquim Muntanyola. Va publicar durant dècades els seus acudits diaris en publicacions com *Diari de Barcelona*, *El Correo Catalán* i l'*Avui*. És la seva faceta més notòria, més universal. Però Cesc va excel·lir també en un altre ram, va treballar en paral·lel una faceta bastant més desconeguda pel gran públic que admira els seus acudits. El cartellisme, la publicitat, els encàrrecs d'empresa, el van ocupar també durant tota la seva trajectòria professional. Va posar la seva particular i inconfusible inventiva visual al servei de les marques i institucions que, assíduament, el requerien per crear la seva imatge corporativa, el reclam publicitari o la felicitació de Nadal anual. Jordi Duró, gran admirador i coneixedor de l'obra polièdrica de Cesc, publica la setmana entrant *Cesc, cartellista* (Univers), un llibre que recorre exhaustivament, rigorosament i amb gran profusió d'imatges els territoris creatius i expressius pels quals el dibuixant va transitar per donar forma a aquest vessant de dissenyador i publicista. "En Cesc, que essencialment era dibuixant, les fronteres es difuminen: dissenyador, publicista, il·lustrador, ninotaire... una capacitat creativa al·lucinant, un artista complet i integral", així el defineix Duró, dissenyador gràfic, artista visual, present a les pàgines de l'ARA des de la seva fundació.

El llibre comença posant de manifest la ja coneguda i fonamental connexió de Cesc amb el seu pare, Joan D'Ivori, un molt interessant il·lustrador del període noucentista. Tots dos, per exemple, van fer un anunci de mitjons, tots dos van il·lustrar publicacions infantils (D'Ivori, *Mainada*, i Cesc, incomptables portades de *Cavall Fort*) i tots dos van posar els seus dibuixos al servei de lloables iniciatives educatives. "Cesc és una continuació lògica del seu pare, en tots dos hi pots detectar valors molt similars, molt connectats", destaca Duró. No és aquest el primer llibre que Duró dedica a Cesc. El primer va ser *Cesc sin palabras* (Astiberri, 2013), que li va permetre capbussar-se en l'obra d'algú

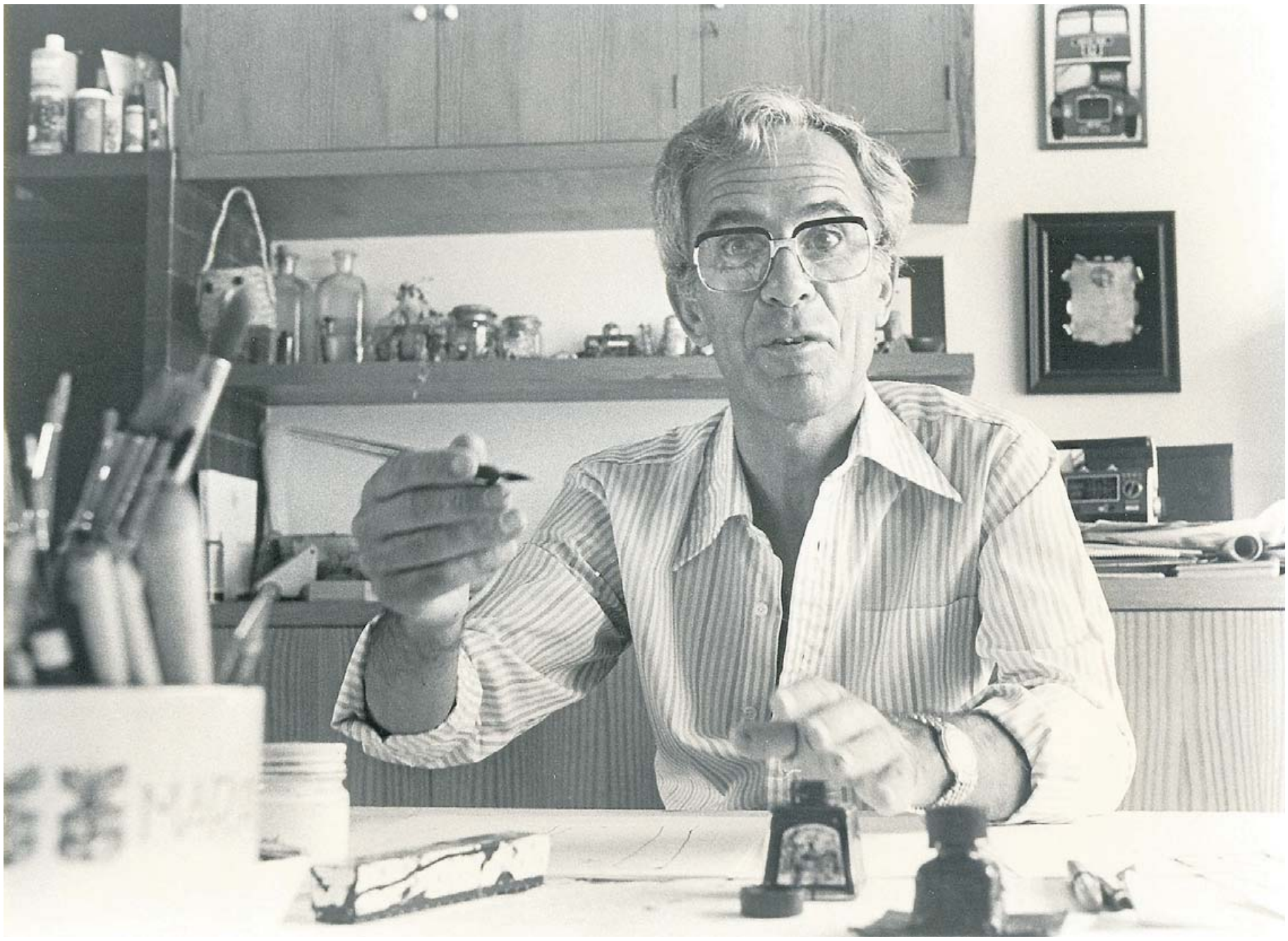

CREATIU Els cartells de Cesc demostren la seva facilitat per a les associacions d'idees, per a la incorporació de la tipografia i la condensació d'una idea publicitària en un dibuix. Grup Enciclopèdia

REFERENT DE L'HUMOR GRÀFIC

Francesc Vila i Rufas (1927-2006), més conegut com a Cesc, és un dels referents pioners de l'humor gràfic català. Retratista de la vida quotidiana, les seves vinyetes es caracteritzen per una forta sensibilitat social, amb una tendresa tenyida de desencant que expressava a través d'un estil espontani, basat en una línia senzilla i delicada que l'emparenta amb altres dibuixants contemporanis com Quino o Sempé. Arxiu Família Vila

que admirava i que d'alguna manera el va animar a llançar-se també al món de la vinyeta de forma professional: "Només la feina de cartellista que explico en aquest llibre ja seria, per a qualsevol altre, una carrera professional de primer nivell. Per a ell, era tan sols una faceta més".

El llibre distribueix els continguts en sis capítols que condensen i descriuen –també classifiquen–, a criteri de l'autor, les sis "actituds" fonamentals a tenir presents quan parlem del Cesc cartellista i dissenyador: *Creatiu*, *Festiu*, *Global*, *Implicat*, *Cultural* i *Privat*.

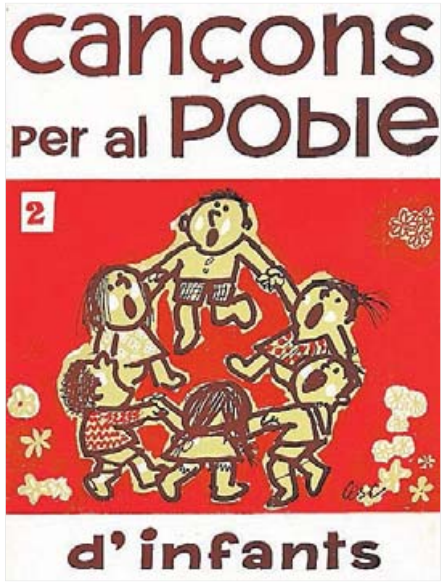
"El seu traç és com una firma, coneixes la seva grafia a quilòmetres"

Creatiu aborda i detalla la capacitat tècnica i de composició visual de Cesc, la seva facilitat per a les associacions d'idees, per a la incorporació de la tipografia, per a la condensació d'una idea publicitària en un dibuix. Destaca les seves feines, per exemple, per al Saló Nàutic de Barcelona, les botigues Vossacs (de bosses i moneders) i Cugat (de camises), la roba interior Ocean (la portada del llibre) i les assegurances Tusquets. El capítol serveix també per rememorar la precoç connexió de Cesc amb dos noms tan rellevants com l'escriptor Josep Maria Espinàs i el dissenyador gràfic Jordi Fornas.

A *Festiu* hi trobem les col·laboracions de Cesc amb tota mena d'esdeveniments i accions festives de la més variada condició. Des del cartell per a una de les edicions de les *Sis hores de cançó* a Canet de Mar, fins als populariíssims discos *Cançons per al poble* i *Trincar i riure* de La Trinca i *Mercat de Calaf* de Celdoni Fonoll, passant per una postal per a la discoteca Maddox de Platja d'Aro, un fulletó de l'Orfeó Català i uns quants cartells de festes majors i tradicions populars d'arreu de Catalunya.

Global permet fer-se una idea de la dimensió que el protagonista del llibre va assolir en el vessant publicitari i de la seva capacitat per superar fronteres. Revela que durant uns anys va tenir agent –cosa força insòlita– i que a través de l'agència Zardoya va publicar al mercat francès i alemany. Va publicar a *Paris Match* i a la prestigiosa revista *Punch*. La selecció d'imatges és genial: Dunlop, Nestlé, Nescafé, el laxant Arobon, Philips, Olivetti, Perrier, Danone... La nòmina és ben eloqüent de quina era la seva capacitat de treball i de com estava de sol·licitat per a tota mena de marques i empreses, sobretot durant els anys seixanta i setanta. Per què els agradava tant Cesc? Duró ho té clar: "Era capaç de seduir la gent amb l'humor i la tendresa, tenia una gran capacitat d'interpel·lació, sabia ensenyar el costat humà i tendre de tot". En aquest sentit, la connexió amb el gran cartellista André François, un dels seus referents, és clara.

Implicat potser és el capítol més substancial del llibre i alhora el més sorprenent. Relata i documenta com la seva gran visibilitat a la premsa diària en la seva faceta de ninotaire feia que molta gent tingués la idea de recórrer a ell per demanar-li ajuda per a les més variades iniciatives cíviques, veïnals,

POLIFACÈTIC El cartellisme, la publicitat i els encàrrecs d'empresa el van ocupar també durant tota la seva trajectòria professional. Va posar la seva particular i inconfusible inventiva visual al servei de les marques i institucions. Grup Enciclopèdia

ecològiques i polítiques. "Tothom se'l sentia com a seu, com a propi, i li proposaven fer d'altaveu per a les seves demandes i reivindicacions públiques", relata Duró. Publicitat per a farmacèutiques, en favor de l'escola pública, sobre el Dia Mundial Contra el Càncer, per a la donació de sang, contra el tabac, les barreres arquitectòniques i les centrals tèrmiques, la campanya a favor de l'amnistia, la creació del diari *Avui*, el català a l'escola, l'entrada d'Espanya a l'OTAN... Veiem, doncs, que també va rebre nombrosos encàrrecs institucionals (tant de la Generalitat com d'ajuntaments de tot el territori) i de partits polítics: les campanyes per al PSC són les més recordades. És important recalcar que algunes d'aquestes feines Cesc les feia per amor a l'art, desinteressadament. Només hi va haver un encàrrec que va refusar: participar a la campanya del règim franquista *25 años de paz*. "Va ser l'únic dibuixant que s'hi va negar, va ser molt valent".

Si alguna constant va marcar d'inici a fi la trajectòria del Cesc cartellista és la que s'explica al capítol *Cultural*. El seu compromís amb el món del llibre i de la lectura va ser irreductible al llarg dels anys i segurament els seus successius cartells per al Dia del Llibre són un dels seus emblemes màxims fora de l'àmbit de l'humor diari. Elements publicitaris per a l'editorial Lumen –on va publicar la seva preciosa sèrie *Els nostres tipus*–, els papers d'embolicar de les llibreries La Llar del Llibre i Jaimes –amb què sempre va mantenir una estreta vinculació professional i personal–, tota mena de campanyes per al foment de la lectura, portades de llibres... Una feina ingent que descriu i perfila una personalitat cultural transversal i completament arrelada al seu país i a la recuperació de la normalitat perduda durant els llargs quaranta anys de la dictadura franquista.

L'últim capítol del llibre és una delícia. *Privat* dona fe de la profunditat de la petjada creativa que posseïa Cesc sempre i en tot lloc. El dibuixant accedia a les demandes d'amics i familiars per al disseny de nadales, participacions de bateig, comunió o casament. També dibuixava amb motiu de celebracions familiars –la participació del seu propi casament amb Concepció Martínez– i simplement per avisar els seus tres fills que havia sortit a fer un encàrrec i tornaria al cap d'una hora. Amb Vossacs i Cugat –abans mencionats– feien intercanvi en espècies: les nadales de cada any a canvi d'un moneder o una camisa. És en aquest terreny privat, remarca Duró, on ens podem fer càrrec potser amb la màxima nitidesa de la força del seu traç, de la netedat clara i diàfana de la seva línia: "El seu traç és com una firma, coneixes la seva grafia a quilòmetres, és inconfusible. Això és molt difícil d'aconseguir i forma part de la seva immensa grandesa". Com a interessant rúbrica final, val la pena mencionar la reflexió que Duró i la llibretera de Jaimes, Montse Porta, esbossen sobre Cesc. Per què avui dia no és un artista conegut fora de les nostres fronteres? Segurament perquè no té un personatge propi, com el gran Sempé amb el Petit Nicolas, que li hagi injectat popularitat internacional. Bé, si l'hagués tingut, molt possiblement seria una figura d'abast mundial. ●